

Из пролога на „Пътят към несвободата“:

Американците и европейците бяха въведени в новото столетие с разказа за „края на историята“, чрез това, което бих нарекъл политика на неизбежността – усещане, че бъдещето е просто малко повече настояще, че законите на прогреса са известни, че няма алтернативи и следователно няма какво различно да се направи в действителност. В американската капиталистическа версия на този разказ природата е тази, която ни е донесла пазара, който пък е донесъл демокрацията, а тя, от своя страна, ни е донесла щастието. Според европейската версия историята ни е донесла нацията, която е научила от историята, че мирът е благо, поради което е избрала интеграцията и просперитета.

Преди разпадането на Съветския съюз през 1991 г. комунизмът имаше собствена политика на неизбежността: природата поражда технологията; технологията носи социална промяна; социалната промяна пред-извиква революция; революцията въвежда в действие утопиите.

Когато това се оказа невярно, европейските и американските политици на неизбежността триумфираха. През 1992 г. европейците бяха заети с доизграждането на ЕС. Американците твърдяха, че провалът на комунистическия разказ потвърждава истинността на капиталистическия. Американците и европейците продължиха да си разказват своите истории за неизбежността четвърт век след края на комунизма и така възпитаха поколение без история.

Американската политика на неизбежността противоречи на фактите. Съдбата на Русия, Украйна и Беларус след 1991 г. показва ясно, че разпадането на една система не води до *tabula rasa*, върху която природата да генерира пазари, а пазарите да пораждат права. През 2003 г. Ирак можеше да потвърди този урок, ако инициаторите на незаконната американска война си бяха дали сметка за катастрофалните ѝ последици. Финансовата криза от 2008 г. и дерегулацията на даренията по време на предизборната кампания в САЩ от 2010 г. увеличиха влиянието на богатите и намалиха влиянието на гласоподавателите. С нарастването на икономическото неравенство настъпи свиване на времевите хоризонти, при което все по-малко американци вярваха, че бъдещето ще е по-добра версия на настоящето. При отсъствието на функционална държава, осигуряваща основните социални блага, приемани за даденост навсякъде другаде – образование, пенсии, здравеопазване, транспорт, родителски отпуски, ваканции, – американците се оказаха под тежко бремене и губеха усещането за бъдеще.

Провалът на политиката на неизбежността доведе до ново преживяване на времето: до *политиката на вечността*. Докато

неизбежността обещава по-добро бъдеще на всеки, вечността поставя всяка нация в центъра на цикличен разказ за това, че тя е жертва. Времето вече не е линейно отвеждане в бъдещето, а кръговрат, който ни изправя пред едни и същи заплахи от миналото. При неизбежността никой не е отговорен за нищо, защото всички знаем, че детайлите ще се подредят по най-добрия начин; при вечността никой не е отговорен за нищо, защото знаем, че врагът ще дойде, независимо какво ще направим. Политиците на вечността внушават идеята, че държавата не може да подкрепя обществото като цяло, а само да осигурява защита срещу заплахи. Прогресът отстъпва място на обречеността.

Когато са на власт, политиците на вечността фабрикуват кризи и манипулират възникващите в резултат на тях емоции. За да отклонят погледите от собствената си неспособност или от нежеланието си за реформи, те учат своите граждани да изпитват въодушевление и гняв на кратки интервали, удавяйки бъдещето в настоящето. В областта на външните работи политиците на вечността омаловажават или отричат постиженията на други страни, които могат да изглеждат като модел за собствените им граждани. Използвайки технологията, за да излъчват политическа фикция у дома и в чужбина, политиците на вечността отричат истината и се стремят да сведат живота до спектакъл и емоции.

Вероятно след 2010 г. се случиха повече неща, отколкото можехме да осмислим. Изглежда, шеметната поредица от събития между самолетната катастрофа в Смоленск и избирането на Тръмп за президент беше време на трансформация, която не проумяхме като такава. Може би се люшкаме от едно усещане за време към друго, защото не виждаме как историята ни моделира и как ние я моделираме.

Неизбежността и вечността превръщат фактите в наративи. Подвластните на неизбежността гледат на всеки факт като на незначителна капчица, която не променя потока на прогреса; онези, които са подвластни на вечността, интерпретират всяко ново събитие като поредното доказателство за нескончаема заплаха. Политиците на неизбежността ни учат, че детайлите от миналото са ирелевантни, защото всичко, което се случва, просто сипва материал в мелницата на прогреса. Политиците на вечността прескачат от момент към момент през десетилетия и векове, за да конструират мит за невинност и опасност. Те си въобразяват цикли на заплаха в миналото, създавайки измислен модел в настоящето, като пораждат изкуствени кризи и всекидневни драми.

Неизбежността и вечността имат специфични пропагандни стилове. Политиците на неизбежността изплитат от фактите мрежата на

благосъстоянието. Политиците на вечността потъпкват фактите, за да отрекат, че хората в други страни са по-свободни и по-богати и че реформите могат да бъдат формулирани въз основа на знанието. От 2010 г. насам голяма част от случващото се беше целенасочено създаване на политическа фикция, на преувеличени истории, които поглъщат вниманието и колонизират пространството, не-обходимо за размисъл. И все пак каквото и впечатление да прави в съответния момент пропагандата, това не е последната присъда на историята. Има разлика между впечатленията, които получаваме, и историческата действителност, в която, ако поискаме, ще съзрем взаимосвързаност.

Тази книга е опит да се спечели настоящето за историческото време и по такъв начин историческото време да стане важно за политиката. Това означава да се проумее цяла мрежа от взаимосвързани събития в съвременната световна история – от Русия до САЩ – в епоха, в която самата фактология се поставя под въпрос. Нахлуването на Русия в Украйна през 2014 г. беше тест за реалност, на който бяха подложени ЕС и САЩ. Много европейци и американци сметнаха за по-лесно да последват фантомите на руската пропаганда, вместо да защитават един законен ред. Американците и европейците изгубиха доста време да питат дали наистина е имало инвазия, дали Украйна всъщност е държава и дали пък някак си тя не е заслужавала да бъде нападната. Това разкри една огромна уязвимост, която Русия много скоро започна да експлоатира.